

Miljöprövningsutredningen

M 2020:06

Föreningen Svenskt Landskapsskydds (FSL) synpunkter, svar och förslag på utredningens förfrågan från den 26 november 2020.

FSL är en av de 10 utvalda miljöorganisationerna som beretts möjlighet att svara på utredningens förfrågan.

FSL är en riksorganisation med ca 5500 medlemmar över hela landet. FSL grundades 1999 och arbetet sker helt på ideell basis.

Det är lätt att förstå syftet med utredningen, nämligen att politisera prövningen hos tillståndsmyndigheter och domstolar. Det kan inte vara med grundlagen överensstämmande att en domstol ska förhålla sig till politiska beslut som inte förankrats i lagar såsom miljöbalken. Om en myndighet eller domstol vid varje prövning ska döma efter klimatmålet så behöver inte någon annan ens försöka att använda sin rätt att skydda andra värden. Ett tydligt syfte med utredningen är således att begränsa medborgarnas inflytande när de känner sig hotade på olika sätt. Detta kommer att bli extra tydligt på landsbygden vilket vi ser början på redan nu.

Sverige lever lyckligtvis i en demokrati som har sin grund i folkviljan genom val och medborgarnas deltagande i alla samhällets nivåer. Alla inser de stora fördelar, det personliga ansvaret och den frihet som detta innebär. Att i olika sammanhang föra fram sin åsikt och påverka är viktigt för samhällets utveckling. Den värsta censuren är självcensuren. Att bereda människor möjlighet att framföra argument får inte beskäras och måste vara proportionellt till vad saken gäller.

Annat av betydelse är likabehandlingsprincipen, rättssäkerheten och acceptansen i olika typer av myndighetsbeslut och domar. Det ovan nämnda får inte förminska genom framtida beslut vilket dessvärre tycks vara denna utrednings syfte. I utredningen talas det om att underlätta och ge förtur till verksamheter som förbättrar klimatet och skyndar på prövningen av tillståndsprocessen.

Vem ska opartiskt kunna avväga vad som i så fall ska ges förtur och bli föremål för underlättning och hur ska i så fall detta ske? Det skulle innebära en ny egen process vid sidan om som i sig skulle motverka syftet i direktivet.

Kommentarer på de 4 punkter som finns på sidan 2.

1. Varför miljöfarliga verksamheter ska ges förtur verkar i sig obegripligt. Samhället kämpar i andra sammanhang i en riktning mot att miljöfarliga verksamheter ska fasas ut såvida de inte är av omistligt värde för nationen, t.ex. livsmedelsproduktion. Vidare skriver man att det kan komma att införas ett begränsat förtursförfarande. Varför begränsat och hur ska detta begränsas? Kriterier måste på något sätt sätta upp.
2. Ett förtursförfarande riskerar att ifrågasättas och överklagas och leda till långa processer då dessa inte kan anses löpa parallellt med tillståndsprocessen.
3. Skulle en omprövning av ett tillstånd kunna tvinga en verksamhetsutövare till omfattande åtgärder för att hela tiden tillhandahålla bästa teknik? Det företaget går snabbt i konkurs.
4. Det finns en risk att miljö- och klimatmålen ändras vilket skulle kunna få myndigheter att tvinga företag, som har ett tillstånd, att företa orimliga och kostsamma åtgärder som endast skulle ge försumbara vinster för miljö och klimat. Vi ser hur detta sker i hela landet när myndigheter jagar ett fåtal gram fosfor hos alla med enskilda avlopp med orimliga och oproportionerliga konsekvenser.

Vad gäller förtursförfarandet så är det viktigt att ett sådant, om det nu ska införas, grundar sig på sådana kvalitéer att det inte kan ifrågasättas. En livscykelanalys är ett verktyg som kan användas. Likaså en bedömning av en tredje opartisk part för att nå acceptans. Risken är att de som har god ekonomi kan på olika sätt köpa sig före i kön vilket måste motverkas.

Man vill vidare att konsekvenserna för övriga mål och ärenden ska minimeras. Ordet minimeras kan faktiskt innebära stora konsekvenser för de som drabbas även om de minimerats. Någon slags gräns måste sättas upp. När det gäller utsläppsminskningen så är det återigen viktigt att se till hela livscykeln och det netto som i slutändan uppstår.

Man nämner strax efter om att skapa en förutsägbarhet. Denna kan aldrig vara absolut och en verksamhetsutövare måste inse att det inte alltid kan gå dennes väg. Att det blir så beror i första hand på att sökanden lämnar in en dålig ansökan vilket t.ex. aktualiserades vid Cementas ansökan på Gotland. Vi ser samma sak i de flesta vindkraftsansökningar även om myndigheterna där är mer förlåtande.

Omprövning och tidsbegränsning är rubriken på nästa avsnitt. Vi berörde detta innan när det handlade om att en verksamhetsutövare inte ska tvingas till orimliga kostnader för att hela tiden uppnå bästa teknik. I så fall borde allt fokus riktas på de 10 största utsläppande industrierna och tvinga dessa till åtgärder istället för som i det nämnda avloppsförfarandet sila mygg och svälja kameler. Om man vet att det kommer ändringar och nya krav så är kanske investeringsviljan mer begränsad.

Svar på de avslutande 9 frågorna:

1. Ett förtursförfarande är inte väsentligt då det skapar nya osäkerheter och kan utnyttjas på ett felaktigt sätt. Det blir de med de dyraste advokaterna som kommer att få förtur.
2. Nej det går inte att definiera vilka verksamheter som bidrar till klimatmålen. Det blir alltid en diskussion och ett resultat som ingen är nöjd med.
3. Ingen ska behöva stå tillbaka. Alla ska behandlas lika och i kronologisk ordning.
4. Vi ser inga fördelar utan bara nackdelar med ett förtursförfarande. Dessa har nämnts ovan. Tilliten till rättsväsendet måste bibehållas och förstärkas. Denna utredning verkar i motsatt riktning.
5. När det gäller dagens omprövningssystem så är nackdelen att tillsynsmyndigheter endast litar på verksamhetsutövaren och inte på de som drabbas. Vår erfarenhet kommer främst från etablerade vindkraftsindustrier som stör sin omgivning. Likaså hör vi hur små vattenkraftverk, som minskar koldioxidutsläppen, tvingas lägga ner för att kraven är för hårda. Den ena handen tycks inte veta vad den andra gör.
6. Tillstånd måste utformas på ett sätt som tillfredsställer utlåningsviljan hos bankerna och investeringsviljan hos företagen. Om det görs grava fel ska naturligtvis tillståndet dras in.
7. Nej vi tror inte på att kortare tillståndstid ger en kortare tillståndsprövning. En ansökan måste ändå vara omfattande, med alla miljökonsekvenser som inte får förminskas och tillförlitlig.
8. Omprövning med vissa intervall kan vara bra men då ska kraven på verksamheten vara sådana att man kan besluta om åtgärder på en miljöfarlig verksamhet även om detta leder till att verksamheten avslutas. Att veta om att man kan bli utsatt för omprövning kan innebära både för- och nackdelar.

9. Vi anger inga förslag på författningsändringar. Däremot borde klimat- och miljömålen omprövas och justeras lite då och då.

Slutligen yrkar vi på att utredningens förslag inte ska inskränka på den enskildes rätt och möjligheter att kunna skydda sina tillgångar. Den enskilde ska ges generösa möjligheter att kunna sätta sig in i det saken gäller i ett ärende om en ansökan kan komma att hota den enskilde. Idag är det 3 veckor som gäller, borde vara 3 månader. Detta gäller även organisationer och företag, stora som små. Alla ska behandlas lika.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd den 10 januari 2022

Styrelsen

c/o

Henrik Wachtmeister

Strandgatan 39

263 32 Höganäs

henrik@knutstorp.se

070-607 96 84